

TŘETÍ VÁLEČNÉ VÁNOCE

(Scénář)

Anotace

„Třetí válečné Vánoce“ zachycuje příběhy a vzpomínky lidí na Ukrajině během třetího válečného roku. Prostřednictvím tradičního pokrmu kuťa, symbolických vánočních ozdob a prázdného talíře pro nepřítomné blízké ukazuje, jak silně je rodinné i národní dědictví zakořeněno v každodenním životě. Dojemné výpovědi přibližují bolestný osud rozdělených rodin, ztrátu blízkých na frontě a neochvějnou snahu uchovat si i v čase války alespoň zlomky vánoční radosti a naděje.

Life

(vánoční hudba, výbuchy, Putin)

LIFE:

Nameleme si mák na kuťa a zkontrolujeme, jestli je mák dobře rozemletý, tedy jestli v něm nejsou bílá semínka. A vysypeme ho do misky.

ASYN:

Andrii připravuje nejdůležitější pokrm ukrajinských Vánoc, zvaný kuťa.

SYN (Andrii):

Nejprve sem patří vařená pšenice, tzv. kuťa. Do ní se musí namlít mák. Pak se vše smíchá dohromady – to uděláme v této míse. A pro příjemnější chuť přidáme med. A kromě toho se tam dají dát najemno nasekané vlašské ořechy.

ASYN:

Dnes je možné koupit základ pro kuťa, tzv. pšeničnou kaši, v obchodě. Ale Andrii se podělil o to, jak se dříve připravovala.

SYN (Andrii):

Kdysi byl takový hmoždír, dřív se v něm to zrno tlouklo – konkrétně pšeničné. Ten hmoždír měl přibližně 30–40 cm v průměru a na výšku 1,20 m, a nasypal se do něj třeba litr pšenice. Tlouklo se to, aby zrno nemělo slupky, protože pšenice má takovou červenou slupku. Tlouklo se to nejednou, ne dvakrát, ale tak dlouho, dokud nebyla pšenice bílá. Pak se vysypala, přesela přes síto, nasypala do mísy a dala vařit.

ASYN:

Na vánočním stole by mělo být celkem 12 pokrmů. Letos o Vánocích Ukrajincům elektřinu nevypínali, ale požádali je, aby ji využívali méně. A tak někteří vařili jídlo přímo na ohni.

Syn (ruslana):

No a je to. Máme oheň. Teď vezmeme kotlík, nalijeme do něj vodu a dáme vařit brambory.

ASYN:

Andrii žije spolu se svou manželkou Ruslanou v malém městečku ve Lvovské oblasti a Vánoce už třetím rokem slaví pouze ve dvou.

SYN (Andrii):

Na štědrý večer slavila celá rodina. Sešli se všichni. Děti s rodiči, příbuzní, přátelé. Teda dvanáct, patnáct, až dvacet lidí s dětmi. A teď nás všichni opustili. Jedni jsou v Belgii, druzí v Americe, třetí v Evropě a v jiných zemích. A my zůstali jen dva.

syn:

Historie Ruslaniných vánočních ozdob sahá zhruba 70 let nazpět, ale přiznává, že od začátku války stromek nezdobila a vánoční nálada pro ni zůstala v roce 2022.

Syn (ruslana):

Podívej, mám dokonce hračku, kterou jsem zdělila. Můj dědeček bojoval ve druhé světové válce a v zákopu vyřezal ze dřeva pro svá budoucí vnoučata hračku ve tvaru koně. No a toto je ona.

ASYN:

Ačkoliv městečko leží daleko od frontové linie, téměř každá rodina tu přišla o svého člena. A pohřby se tu konají téměř každý týden.

Life:

(ženský pláč)

Syn (kněz):

Najednou jsme stáli a znovu stojíme na místech, kde odpouštíme s našimi slavnými hrdiny. Nic jiného nechceme. Chceme žít na své vlastní půdě. Chceme si užívat své kultury a svých zvyků. Nechceme si je ale uchovat jen pro sebe. Chceme se o ně podělit s ostatními národy světa. Za to dnes bojujeme.

Life:

(pohřební pochod)

ASYN:

A jednou z tisíce matek, které přišly o své dítě, je také Olena. Její syn Roman byl dobrovolníkem.

Syn (olena):

Když začala plnohodnotná válka, přijel z Anglie a rozhodl se podepsat smlouvu.

ASYN:

Romana poslali do Luhanské oblasti a už po pouhých dvou týdnech Olenu informovali, že její syn zahynul.

Syn (olena):

15. června, když jsem se ráno chystala do práce, bylo asi 9 hodin. A zazvonil mi telefon. Protože hodně pracuji s lidmi, tak jsem samozřejmě telefon zvedla. A ozvalo se: „Přeji vám

zdraví.“ Nejdřív jsem tomu nerozuměla, tak jsem řekla, že vám taky přeju zdraví. A pak mi sdělilo, že váš syn už nežije. Váš syn během výkonu služby zahynul.

ASYN:

Od té doby Olena doma ani jednou nezapnula televizi a na vánoční náladu a zvyky už ani nevzpomíná.

Syn (olena):

Nemám jen touhu. Od té doby, co začala válka, už ji nemám. Dřív jsme vařili, dělali knedlíky, koblihy a koláče. Teď už taková radost není. Když vím, co se teď v zemi děje, tak není vůbec žádná radost.

ASYN:

Nicméně zůstala jediná ukrajinská vánoční tradice, které se Olena přesto drží.

Syn (olena):

Je to tradice, kterou jsme založili, když jsem byla malá, a stále ji udržujeme. Když máme na stole všechno připravené, všech 12 jídel, položíme na stůl prázdný talíř, vidličku, skleničku a na ni položíme kousek chleba. Tímto způsobem vzdáváme hold našim příbuzným, kteří už nejsou mezi námi a nemohou slavit Vánoce.

ASYN:

Desetiletá Marička zpívá spolu se svými spolužáky svou nejoblíbenější a zároveň poslední koledu.

Syn (Marička):

Chodili jsme ve velkých skupinách, bylo nás hodně dětí, děvčata si dávala na hlavu šátky a svazovala je. Chodili jsme od domu k domu, dostávali jsme koblihy, sladkosti, někde i peníze. Dnes už jen málo dětí zpívá koledy. Je to malé město a víme, kdo má zemřelého příbuzného. A tam nechodíme, protože víme, že je to období smutku.

ASYN:

Řekni mi chtěla bys znovu – sejít se ve velké skupině a koledovat, vrátit se do té doby?

Syn (Marička):

Moc bych si to přála.